

5.8.2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleisestä asumistuesta annetun lain ja eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla muutettaisiin yleisestä asumistuesta annettua lakia (938/2014) ja eläkkeensaajan asumistuesta annettua lakia (571/2007). Esitysluonnos perustuu hallitusohjelmaan ja vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmaan. Valtiontalouden tasapainottamiseksi yleisen asumistuen saamisen ehtoja muutettaisiin lakiesityksessä siten, että tuen määräytymisperusteisiin palautettaisiin varallisuusharkinta ja tuessa huomioon otettavia enimmäisasumismenoja koskevaa kuntaryhmitystä tarkistettaisiin siirtämällä kuusi kuntaa nykyisestä II kuntaryhmästä III kuntaryhmään. Lisäksi yrittäjän tuloja koskevaa säännöstä täsmennettäisiin ja lakiin tehtäisiin joitain teknisluontoisia täsmennyksiä. Myös eläkkeensaajan asumistuen määräytymisperusteita muutettaisiin valtiontalouden tasapainottamiseksi siten, että omaisuusrajaa laskettaisiin ja tulojen vaikutusta tukeen kiristettäisiin. Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen, ja ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Valtiovarainministeriön lausunto

Esitysluonnoksessa on arvioitu ehdotettujen muutosten vaikutuksia valtion asumistukimenoihin sekä valtion ja kuntien rahoittamiin toimeentulotukimenoihin. Valtiovarainministeriä toteaa, että yleisessä asumistuessa uudelleen käyttöön otettavan varallisuusharkinnan arvioidaan vähentävän valtion asumistukimenoja noin 8 miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2026 alkaen. Vuoden 2025 vaikutukseksi arvioidaan 4,7 miljoonaa euroa. Vielä hallitusohjelmaa valmisteltaessa arviot varallisuusharkinnan palauttamisen menojen vähentävästä vaikutuksesta olivat jatkovuosien osalta noin 17,5 miljoonaa euroa. Luonnos sisältää myös uuden ehdotuksen enimmäisasumismenoja koskevien kuntaryhmitysten tarkistamisesta. Tämän muutoksen menojen vähentäväksi vaikutukseksi arvioidaan n. 2,7 miljoonaa euroa.

Nyt ehdotettujen muutosten vaikutukset eivät yhteen laskien täysin vastaa halli-

tusohjelmassa asumisen tukien muutoksille asetettuja tavoitteita. Tältä osin sosiaali- ja terveysministeriön tulee varautua ehdottamaan korvaavia toimenpiteitä.

Eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuuprosentin ja varallisuusharkinnan kiristäminen säästävät eläkkeensaajan asumistuen kuluja luonnoksen mukaan noin 38,4 miljoonaa euroa. Toimeentulotuen kulujen arvioidaan kasvavan noin 0,4 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueiden keräämien palveluasumisen asiakasmaksutuottojen arvioidaan pienenevän korkeintaan 12,6 miljoonaa euroa. Yhteensä julkisen talouden arvioidaan vahvistuvan vähintään 25,4 miljoonaa euroa. Vaikutukset vastaavat kokoluokaltaan hallituksen toimenpiteelle asettamaa tavoitetta. Valtion vuoden 2025 talousarvion valmistelun edetessä sosiaali- ja terveysministeriön tulee vielä tarkentaa muutoksen momenttikohtaisia vaikutuksia.

Kuntien osalta vaikutusarvioinnissa tuodaan esille toimeentulotuen kustannusten kasvu ja se, että kunnat rahoittavat puolet perustoimeentulotuen kustannuksista. Esitysluonnoksessa ei todeta, olisiko esityksellä vastaavasti vaikutuksia hyvinvointialueille aiheutuviin toimeentulotukikustannuksiin. Hyvinvointialueet rahoittavat täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen kustannukset yleiskatteellisella rahoituksellaan.

Ehdotetuissa muutoksissa ei ole kyse sellaisista kuntien tai hyvinvointialueiden lakisäätteisten tehtävien muutoksista, jotka tulisi ottaa rahoituksessa huomioon etukäteen, vaan vaikutukset ovat luonteeltaan välillisiä. Hyvinvointialueiden osalta mahdollinen toimeentulotukikustannusten nousu ja toisaalta asiakasmaksutulojen vähentyminen voivat kuitenkin vaikuttaa rahoituksen jälkikäteistarkistuksen kautta valtion rahoitusta kasvattavasti.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentämisestä kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 29 §:ssä. Kuntien rahoitusosuus perustoimeentulotuesta on vuonna 2024 noin 331 miljoonaa euroa, joten ehdotettujen muutosten vaikutukset kuntien rahoitusosuuteen ovat melko vähäisiä. Samaan aikaan on kuitenkin vireillä myös muita lainsäädäntöhankkeita, joilla niin ikään on vaikutuksia perustoimeentulotuen tarpeeseen ja siten kuntien menoihin.

Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota esitysluonnoksen lausuntoaikaan, joka on 27.6.–7.8.2024. Säädösvalmistelun kuulemisohjeen mukaan säädösehdotuksista pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen on varattava aikaa vähintään kuusi viikkoa ja lausuntoaika on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Ohjeen mukaan lausuntoaika voi vain perustellusta syystä olla tätä lyhyempi, ja tällöin lausuntoaika on perusteltava lausuntopyynnössä ja hallituksen esityksessä.

Esitysluonnoksesta ei myöskään ole pyydetty lausuntoa miltään kunnalta. Tätä voidaan pitää puutteena etenkin niiden kuntien osalta, jotka ehdotetaan siirrettäväksi nykyisestä II kuntaryhmästä III kuntaryhmään.

Lopuksi vielä muistutus velvollisuudesta selvittää, onko esitysluonnos tarpeen käsitellä kuntalain (410/2015) 13 §:n mukaisesti kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa siihen liittyvien kuntavaikutusten vuoksi.

Valtiosihteeri

kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,

budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/36421/2023-VM-10

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: